

"ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБДАРОВАНOSTІ"

Керівник школи: Антонова Олена Євгеніївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, дійсний член Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, член-кореспондент Міжнародної академії акмеологічних наук (м. Санкт-Петербург, Росія)

Рік заснування: 2003 р. У межах школи працює Науково-методичний Центр роботи з обдарованою студентською молоддю

Склад: об'єднує науковців, аспірантів, вчителів, студентів.

Основний науковий проект школи: теоретичні та методичні засади створення науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості, в межах якого досліджуються проблеми сутності й природи обдарованості, можливостей розвитку здібностей та обдарувань молоді у різних сферах діяльності, навчання і виховання обдарованої молоді, зокрема студентської (теоретико-методологічні засади, історія питання, порівняльний аналіз, розробка технологій навчання тощо); розробки психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості; підготовки вчителя до роботи з обдарованими учнями на основі застосування сучасних педагогічних технологій; створення і діяльність науково-методичного центру роботи з обдарованою студентською молоддю (програма, концепція, технології навчання)

Історія

Передумови для актуалізації цього напрямку наукових досліджень у Житомирському державному університеті імені Івана Франка (далі ЖДУ) створювалися з кінця 90-х років ХХ століття. Ними стали: вивчення проблеми творчості як засобу особистісного росту і гармонізації людських стосунків; дослідження природи обдарованості, її структури та передумов розвитку; проведення заключних етапів Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки, математики, іноземної мови, що дало можливість

розробити конструктивні підходи до їх організації; розробка та впровадження у навчально-виховний процес університету новітніх педагогічних технологій навчання, якими передбачається індивідуалізація навчання студентів, розвиток їх творчого потенціалу, максимальне врахування природних задатків та здібностей тощо.

Враховуючи актуальність означеної проблеми та об'єктивну потребу в обдарованих, творчо працюючих фахівцях у ЖДУ у 2002 році розроблено Положення про роботу з обдарованою студентською молоддю, у 2003 році створено Науково-методичний центр роботи з обдарованою студентською молоддю, обґрунтовано Концепцію роботи ВНЗ з обдарованою студентською молоддю.

З вересня 2007 року здійснюється співпраця із Всеукраїнською молодіжною громадською організацією „Союз обдарованої молоді”. Зокрема, в університеті створено осередок спілки (координатор – аспірант кафедри педагогіки Д. Ліференко). Студенти беруть участь в акціях, що запроваджує спілка,

О.Є. Антонова брала активну участь у підготовці видань "Обдарована молодь України: оцінка сучасного стану та поширення перспективного досвіду роботи з обдарованою молоддю в регіонах України" та "Біла книга молодіжної політики: підтримка обдарованої молоді", що надруковані з ініціативи "Союзу обдарованої молоді", в яких відзначається й досвід ЖДУ у роботі з обдарованою молоддю.

У 2008 році Житомирський державний університет отримав Міжнародний сертифікат від Всесвітньої Ради для Обдарованих і Талановитих дітей за високий рівень організації роботи з обдарованою студентською молоддю.

У 2011 році підписано угоду про співпрацю із Інститутом обдарованої дитини НАПН України (відділ підтримки обдарованості та міжнародної співпраці –керівник Н.І. Поліхун).

У 2012 році розроблено комп'ютерну програму "Банк даних "Обдарованість" (С. Постова) і розпочато створення банку даних обдарованих учнів та їх учителів навчальних закладів, які входять до навчально-науково-виробничого комплексу "Полісся". На сьогодні у Банку представлено інформацію про 180 учнів та 102 учителя (гімназії № 3 та № 23 м. Житомира, ліцей № 25 м. Житомира, обласний педагогічний ліцей, Бердичівський та

Коростишівський педагогічні коледжі, Рідомишльський ліцей № 1, Бердичівська гімназія № 10).

Актуальна проблематика роботи школи:

- історико-педагогічні передумови становлення проблеми обдарованості;

- сутність та природа обдарованості;

- особливості проявів різних видів обдарованості (інтелектуальної, академічної, лінгвістичної, наукової, професійної, зокрема педагогічної та медичної);

- можливості розвитку обдарованості дітей та молоді;

- вікові особливості розвитку здібностей та обдарованості;

- підготовка

- майбутнього вчителя до роботи з обдарованими учнями;

- підготовка вчителя в умовах післядипломної освіти (формальної, неформальної, інформальної) до розвитку різних видів обдарованості учнів;

- інноваційні технології навчання і виховання обдарованої молоді та підготовка вчителя до їх застосування;

- формування професійної компетентності майбутнього фахівця;

- підготовка майбутнього фахівця до екологічної освіти молоді;

- підготовка майбутнього вчителя до формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді;

- теоретико-методичні засади підготовки вчителів в умовах неперервної освіти.

Результати діяльності школи:

- теоретично обґрунтовано модель обдарованості (з урахуванням ортогонального підходу до побудови структури особистості В. Рибалка);
- розроблено концепцію роботи з обдарованою студентською молоддю;
- розроблено, запроваджено та апробовано технології:
 - ✓ розвитку педагогічної обдарованості майбутнього вчителя;
 - ✓ організації та проведення Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки;
- запроваджено у навчальний процес спецкурси, спрямовані на підготовку вчителя до роботи з обдарованими дітьми;
- налагоджено видання наукової, методичної, популярної літератури з проблеми обдарованості;
- запроваджено видання збірників наукових праць студентів та аспірантів;
- проведено ряд науково-практичних конференцій з проблеми обдарованості;
- введено у дію Науково-методичний центр роботи з обдарованою студентською молоддю.

Відбувається популяризація здобутків обдарованої молоді, поширення досвіду роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників. Активно співпрацюємо із Житомирським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, Житомирською територіальною філією Малої академії наук, відділами освіти Коростенського, Новоград-Волинського, Володарсько-Волинського, Радомишльського районів Житомирської області. Постійно відбуваються зустрічі з педагогічними працівниками цих районів з проблем навчання і виховання обдарованих учнів, організації науково-дослідної роботи учнів учасників МАН, вчителів-дослідників тощо.

Проведено низку науково-практичних конференцій з проблеми обдарованості:

міжнародна науково-практична конференція: "Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах" (22-23 травня 2014 р.);

всеукраїнські науково-практичні конференції (разом із відділом підтримки обдарованості та міжнародної співпраці Інституту обдарованої дитини НАПН України):

"Розвиток дослідницьких здібностей обдарованих дітей та молоді" (11-12 травня 2011 року);

"Дослідницький компонент у діяльності загальноосвітніх навчальних закладів та позашкільних закладів освіти: ретроспектива і перспектива" (21 листопада 2013 р.);

всеукраїнський круглий стіл "Світоглядні та методологічні принципи креативності в освітній системі сьогодення" (14 лютого 2012 року). Результатом круглого столу стала монографія "Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі".

Напрями досліджень:

З проблеми обдарованості та креативності захищено низку дисертаційних досліджень, зокрема:

О.Є. Антонова докторська дисертація на тему "Теоретичні та методичні засади навчання обдарованих студентів у педагогічних університетах"

Ю.М. Клименюк кандидатська дисертація на тему "Підготовка майбутнього учителя початкової школи до навчання інтелектуально обдарованих учнів"

У межах розробки цієї проблеми працюють аспіранти

С.І. Шевчук "Підготовка вчителя біології до роботи з інтелектуально обдарованими старшокласниками у позашкільних закладах освіти екологічного профілю";

Д.О. Ліференко "Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до розвитку інтелектуальної обдарованості старшокласників у позанавчальній діяльності";

О.П. Стадник "Підготовка вчителя біології до розвитку дослідницьких здібностей старшокласників у позашкільних закладах екологічного профілю";

О. Ващук "Формування готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників на засадах інтегративного підходу";

О.В. Солодовник "Педагогічні умови розвитку професійної обдарованості студентів медичних коледжів у процесі фахової підготовки";

С.А. Постова "Підготовка учителів інформатики до розвитку творчого мислення старшокласників у позанавчальній діяльності";

М. Медведєва "Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до творчої реалізації засобами образотворчого мистецтва";

Н.П. Щербакова "„Професійно-творчий розвиток особистості педагога-дослідника в умовах діяльності науково-педагогічної школи”";

З.П. Шарлович "Формування професійно-педагогічної компетентності медичних сестер сімейної медицини в процесі фахової підготовки";

Публікації:

Видано ряд **друкованих праць** з проблеми обдарованості, низка з яких у Польщі, Російській Федерації, зокрема:

монографії

- Антонова О.Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: Монографія. - Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. - 456 с.

- Антонова О.Є. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: Монографія. - Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. - 460 с.

- Антонова О.Є., Клименюк Ю.М. "Підготовка майбутнього вчителя до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи : Монографія. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2011. – 263 с.;

• Антонова О.Є., Терепищій С.О., Науменко Р.А. Обдарована молодь України: оцінка сучасного стану та поширення перспективного досвіду роботи з обдарованою молоддю в регіонах України / Терепищій С.О., Антонова О.Є., Науменко Р.А. та ін. - К.: ВМГО "Союз обдарованої молоді", 2008. - 156 с. (авт. 2,0 д.а.).

розділи у колективних монографіях, зокрема:

Методы обучения и развития детей с признаками одарённости: монография / Е.Е. Антонова, Н.В. Шигапова, А.И. Кулик, И.В. Комаров [и др.]; под общ. ред. Н.В. Лалетина ; Сиб. федер. ун-т ; Краснояр. гос. пед. ун-т им. В.П. Астафьева [и др.]. – **Красноярск**: Центр информации, 2012. – 252 с. (Антонова Е.Е. Теоретические подходы к построению структуры одаренности С. 168-183);

Духовно-нравственные основы воспитания культурной элиты общества : коллективная монография / под. ред. А.В. Роговой. – Чита: Забайкальский гос. ун-т, 2013. (Антонова Е.Е. Методологические подходы к изучению проблемы одаренности, С. 172-218);

Spółeczeństwo i Edukacja Międzynarodowe Studia Humanistyczne Nr 2/2012, Legnica 2012. (Антонова О.Є. Теоретичні та практичні умови створення науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості в Україні, С. 386-399);

Професійно-педагогічна освіта: особистісно-орієнтований підхід : монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2012. – (Антонова О.Є. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини як реалізація особистісно орієнтованого підходу. – С. 316-345).

статті у науково-практичному журналі "**Одарённый ребёнок**", **Москва**, - № 2. – 2011 (Антонова О.Є., Дубасенюк О.А., Вознюк О.В.); № 3. – 2013 (Антонова О.Є., Дубасенюк О.А.);

публікації у науковому журналі "Вектор науки Тольяттинского Государственного Университета": Серия: Педагогика, психология (Антонова О.Є., Дубасенюк О.А.);

низка публікацій у виданнях Інституту обдарованої дитини НАПН України та інших виданнях.